

WPROWADZENIE

Zebrane w niniejszym tomie teksty oraz recenzja książki dotyczą różnorodnych kwestii związanych z procesem kształcenia językowego uczniów ze *specjalnymi potrzebami edukacyjnymi*. Pod tym pojęciem należy rozumieć zarówno uczniów posiadających orzeczenie o potrzebie kształcenia specjalnego, jak i tych, którzy mają trudności w realizacji wymagań programowych. Jedną z przyczyn tych trudności może być odmiennosc na poziomie poznawczo-percepcyjnym. Taka sytuacja ma miejsce w przypadku ucznia zdolnego, niesłyszącego i słabosłyszącego, niewidomego i słabowidzącego, z autyzmem i zespołem Aspergera, ADHD, niepełnosprawnością intelektualną oraz specyficznymi trudnościami w uczeniu się takimi jak dysleksja, dysgrafia czy dysortografia. Inną przyczyną wspomnianych wyżej trudności mogą być czynniki środowiskowe. W obecnej sytuacji politycznej związanej z wojną w Ukrainie i napływem ukraińskich uchodźców do Polski oraz powrotem uczniów po emigracji do Wielkiej Brytanii i Irlandii, nauczyciele języków obcych stanęli przed zupełnie nowym wyzwaniem, jakim jest nauczanie w klasie wielojęzycznej. Trudności w realizacji wymagań programowych mogą również wynikać ze specyfiki funkcjonowania zdrowotnego uczniów. Dotyczy to uczniów z niepełnosprawnością ruchową, poważnymi zaburzeniami w komunikowaniu się i przewlekłą chorobą. Nowym zjawiskiem, które szczególnie nasiliło się w okresie pandemicznym i post-pandemicznym jest uczeń z depresją. Tego typu uczeń może mieć problem z motywacją do nauki języka obcego.

Niewątpliwie wszystkie te grupy uczniów wymagają wyrównania szans z ich rówieśnikami. Można to osiągnąć dzięki wsparciu nauczycieli, wprowadzeniu zindywidualizowanego programu nauczania oraz właściwej organizacji lekcji wraz z zastosowaniem odpowiednich metod nauczania akcentujących holistyczne podejście do uczniów.

Tom otwiera artykuł Joanny Nijkowskiej, która odpowiada na pytanie, w jaki sposób obowiązkowy kurs online na temat specjalnych potrzeb edukacyjnych prowadzony dla studentów drugiego roku na kierunku nauczanie języków

obcych, wpłynął na zgłaszane przez nich obawy oraz na ich gotowość do wdrożenia włączających praktyk z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Anna Jaroszevska prezentuje w swoim artykule polskie akty oświatowe, które mają na celu promowanie różnorodności i indywidualizacji w procesie dydaktycznym. Znajomość uwarunkowań prawnych związanych z funkcjonowaniem heterogenicznej klasy jest niezwykle istotna w pracy nauczyciela języków obcych. Z kolei Joanna Rokita-Jaśków na podstawie badań własnych omówiła wyzwania stojące przed nauczycielami języka angielskiego, którzy w swojej klasie mają uczniów z doświadczeniem migracji. Autorka zaproponowała również szereg rozwiązań dydaktycznych, które mogą wzbogacić lekcje języków obcych poprzez rozwijanie kompetencji wielojęzycznych i międzykulturowych. Marta Gierzyńska natomiast poświęciła swój artykuł zagadnieniu specjalnych potrzeb edukacyjnych w kontekście pracy z uczniem uzdolnionym językowo. Zaspokojenie potrzeb takiego ucznia i zapewnienie mu możliwości integralnego rozwoju kompetencji językowych wymaga innego podejścia edukacyjnego. Autorka proponuje sposoby identyfikacji uzdolnionych uczniów oraz pewne rozwiązania edukacyjne, które można łatwo zastosować w ich nauczaniu. Jednym z takich sposobów jest przygotowanie ich na zajęciach do międzynarodowych certyfikatów językowych w języku niemieckim – *Fit in Deutsch 1 i 2* jako forma zajęć pozalekcyjnych. Z kolei Werona Król-Gierat i Katarzyna Rak przedstawiły w swoim artykule wyniki prac projektowych zrealizowanych przez studentów specjalizacji nauczycielskiej, które obejmowały rozwiązania dydaktyczne i narzędzia TIK odpowiednie do pracy z uczniami ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi w tradycyjnej klasie i w zdigitalizowanym środowisku. Tekst Magdaleny Paluch przybliży zaś czytelnikowi wymogi prawne dotyczące adaptacji edukacyjnych w polskim systemie edukacji oraz przedstawia studium przypadku obrazujące, w jaki sposób brak spójności między różnymi przepisami wpływa na wyniki osiągane przez uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi na teście ósmoklasisty. Tom zamyka recenzja Sabiny Nowak poświęcona anglojęzycznej książce Werony Król-Gierat opublikowanej w Wydawnictwie Naukowym Uniwersytetu Pedagogicznego w Krakowie w 2020 roku pt. *Teaching English to children with special educational needs*. Publikacja dostarcza czytelnikowi wiedzy teoretycznej i praktycznej (analiza przypadków) niezbędnej w pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych.

Artykuły zebrane w niniejszym tomie stanowią ważny głos w toczącej się dyskusji nad kształceniem językowym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. Mam nadzieję, że ich lektura będzie dla czytelników źródłem inspiracji w poszukiwaniach naukowych i w praktyce dydaktycznej.

Życzę przyjemnej lektury!
Małgorzata Jedynak